

Thorshanen *Phalaropus fulicarius* som træk- og vintergæst i Danmark, Norge, Sverige og Finland

HEINRICH SCHIEMANN

(With an English summary: *The occurrence of Red Phalaropes Phalaropus fulicarius in Denmark, Norway, Sweden and Finland*)

Thorshanen er en fåtallig, men regelmæssig gæst i Skandinavien. Langt talrigst optræder den ved den jyske vestkyst i forbindelse med hårde vestlige efterårsstorme. I denne artikel gives en oversigt over alle tilgængelige observationer tilbage til forrige århundrede og det konkluderes, at mange er trækgæster på vej til eller fra Svalbard, men at fugle fra Island/Grønland og måske Canada dominerer blandt de stormdrevne om efteråret.

INDLEDNING

I Danmark, Norge, Sverige og Finland forekommer alle tre arter af svømmesnepper Phalaropodidae. Af dem har Wilsons svømmesneppe *Phalaropus tricolor* hidtil kun vist sig nogle få gange (Schiemann 1980). Med undtagelse af Danmark yngler Odinshanen *Phalaropus lobatus* i de nævnte lande, især i de nordlige dele. Thorshanen *Phalaropus fulicarius* træffes under forårs- og efterårstrækket kun i begrænset antal som gennemtrækkende, om vinteren enkeltvis som gæst.

I denne artikel er alle tilgængelige iagttagelsesdata samlet til og med 1980 (se litteraturlisten). Gentagne iagttagelser af den samme fugl er angivet særskilt. Derimod drejer det sig ved det angivne individantal altid kun om førstedagsiagttagelser. Der kan ganske vist undertiden være tvivlstilfælde, især hvis antallet ved iagttagelse af flere eksemplarer forandrer sig ved til- og fraflyvning. Fejlføgelser har imidlertid næppe nogen betydning, da det kun drejer sig om nogle få tilfælde.

For venlig hjælp, især ved fremskaffelsen af iagttagelsesdata, vil jeg takke følgende ornithologer: I Danmark: H. Dissing, J. Erritzøe, O. Gabrielsen, J. L. Hansen, C. Hjorth, M. Iversen, B. Larsen, H.

Nøhr, H. Søndergaard, U. G. Sørensen (data fra Nordjysk Ornithologisk Kartotek), J. K. Sørensen, V. Valentinussen, N. H. Christensen og E. Kramshøj; i Finland: J. Ruoho, J. Tiainen; i Norge: E. Barth, J. Grastveit, H. Holgersen, A. Lautz, V. Ree og O. J. Runde; i Sverige: U. T. Carlsson og S. Österlöf; i Island: A. Petersen. En særlig tak rettes til V. Valentinussen, som påtog sig det store arbejde at oversætte artiklen til dansk efter det tyske originalmanuskript.

THORSHANENS FOREKOMST I DE ENKELTE LANDE

Danmark

Thorshanen iagttages sjældent, men næsten regelmæssigt om efteråret, overvejende ved vestkysten samt lejlighedsvis om vinteren. Om foråret har den kun vist sig én gang.

142 førstedagseksemplarer af 151 iagttagelser siden 1825, for hvilke brugbare data kendes, har kunnet konstateres. Helt overvejende er der blevet set enkeltfugle. I otte tilfælde var der to eksemplarer til stede. Tre trækgæster rastede 1. oktober 1963 ved Blåvandshuk og tre 23. oktober 1971 ved Hanstholm (Roshage). Fire rastede 20. oktober 1971 og fire 31. oktober og 1. november 1965 ved Blåvandshuk. Den 3. november 1965 skal der endog ved Blåvand være set ni eksemplarer flyve forbi

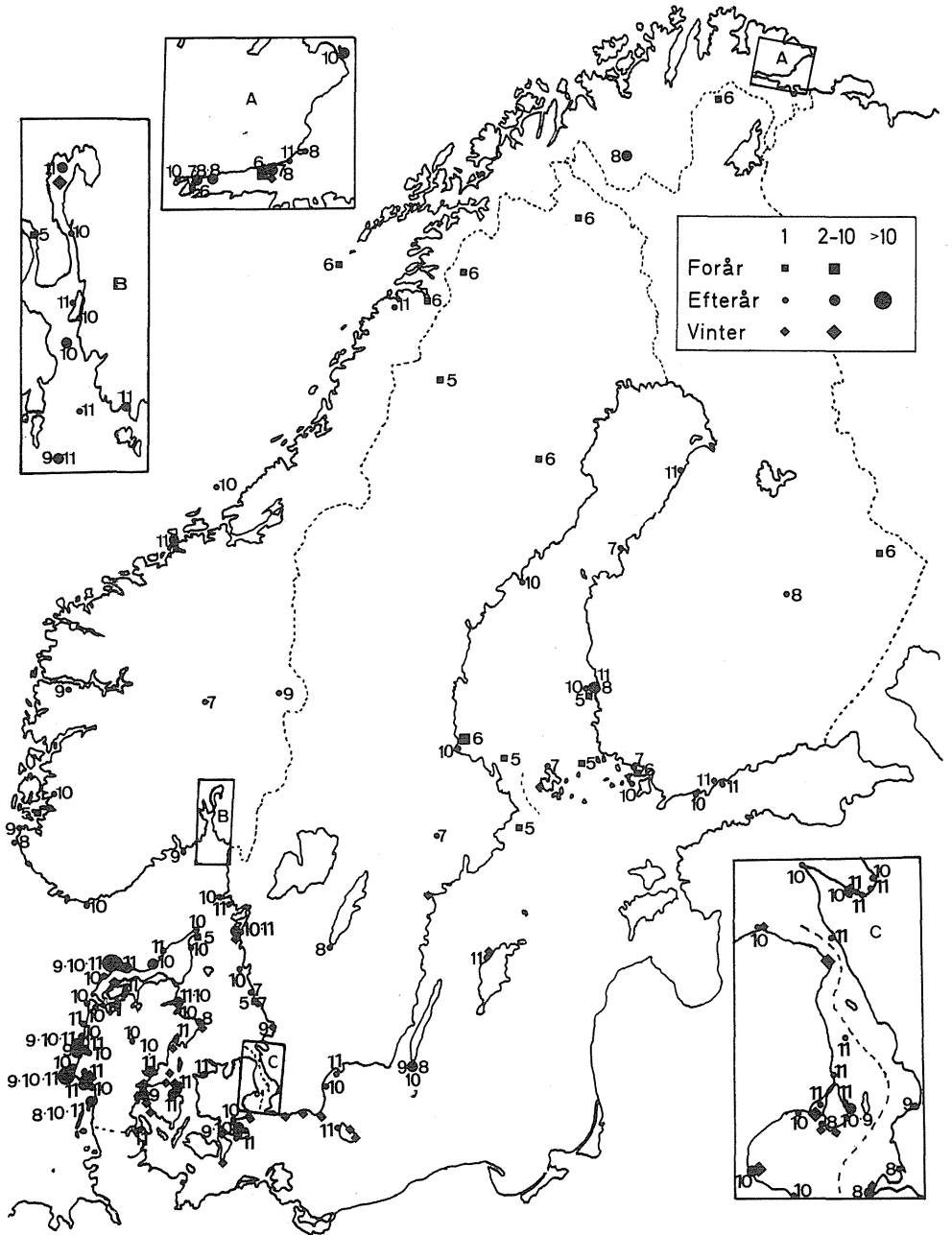

Fig. 1. Kort over findesteder for Thorshønens i Skandinavien og Finland frem til 1980 tillige med jagttagelsesmåneden. Forår: 1. maj til 30. juni; efterår: 1. juli til 30. november; vinter: 1. december til 31. marts.

Map of records of Red Phalaropes in Scandinavia and Finland up till 1980 including the months of record. Spring (Forår): 1 May to 30 June; autumn (Efterår): 1 July to 30 November; winter (Vinter): 1 December to 31 March.

samtidigt (Andersen-Harild & Kramshøj 1968).

Christensen (1956) og også for nyligt Dyb-bro (1978) påpeger, at de fleste iagttagelser af Thorshøns er foretaget i den vestlige del af landet, først og fremmest ved Vesterhavskysten. Alene ved Blåvandshuk er registreret mindst 27 og ved Hanstholm 15 førstedagseksemplarer med nøjagtige data (Fig. 2).

Kun i 12 tilfælde rastede svømmesnepperne mere end én dag, deraf blev de fire gange iagttaget i to dage. I øvrigt kan hver gang én fugl noteres således: Fra 16. til 23. september ved Amager (Christensen 1956), fra 22. til 25. november ved Vejle (Christensen in litt.), fra 22. til 29. november ved Store Vrøj/Saltbækvig (Kramshøj in litt.), fra 25. januar til begyndelsen af februar ved Neksø/Bornholm (Sillehoved 1966), fra 12. til 22. november ved Sønderborg (Golles 1971), fra 24. til 30. oktober ved Ulvshale/Møn (Valentinussen og U. G. Sørensen in litt.), fra 4. til 9. december ved Sædding/Esbjerg (Nøhr in litt.) og fra 27. til 29. december ved Vildsund/Limfjorden (U. G. Sørensen in litt.).

Fra foråret kendes kun én iagttagelse fra 12. maj 1976 ved Skagen (U. G. Sørensen in litt.). Det første individ, som kan regnes for efterårstrækkende, blev set 9. august ved Amagers vestkyst.

Af vintergæster blev der set et individ 4. marts 1834 ved Helsingør og et 26. marts 1857 ved Gl. Køgegaard (Christensen 1956). (Fig. 2).

Angivelse af de konstaterede fugles køn findes kun angående de ældste, for det meste skudte og udstoppede individer. I Christensens (1956) opstilling bliver der med de ældre fund anført ni hanner og tolv hunner. Christensen (1956) kunne desuden fastslå, at der blev nedlagt flere juv. end ad. fugle.

Thorshøns er også blevet set i selskab med andre vadefugle, således bl.a. 16. september 1945 ved Kalveboderne sammen med ca. 300 Alm. Ryler *Calidris alpina* og to Odinshøns. Den 23. i samme måned var der endog tre Odinshøns, hvoraf den ene søgte kontakt med Thorshanen. Et individ blev opdaget 6. november 1960 i en flok på 85 Sandløbere *Calidris alba*.

Meget ofte er der blevet henvist til, at Thorshøns først og fremmest har kunnet iagttages efter kraftige vestlige til sydvestlige storme (bl.a. Christensen 1956, Christopher-

sen 1961, Andersen-Harild & Kramshøj 1968, Golles 1971, Bruun et al. 1972, Noer & Sørensen 1974, Møller 1978, Nøhr in litt., U. G. Sørensen in litt.).

Norge

Thorshanen forekommer meget sjældent som trækgæst, først og fremmest ved Varangers kyst, på sydkysten af landet samt på Atlanterhavskysten. Om vinteren er den kun blevet konstateret fire gange.

For tiden fra 1834 er 41 førstedagseksemplarer ud af 50 iagttagelser daterede. Derudover foreligger for syv eksemplars vedkommende kun månedsangivelser (Fig. 2).

Trækgæsternes stærkere berøring med Varanger understreges af det faktum, at af de kendte 41 førstedagseksemplarer stammer 12, deraf 10 mellem 1970 og 1977, fra dette område.

De fleste iagttagelser drejer sig om enkeltindivider. Kun i fire tilfælde er der tale om par eller to eksemplarer. Ved Kautokeino blev der en gang iagttaget tre svømmesnepper (Playne & Wollaston 1897/98).

Kun tre gange blev rast på mere end en dag konstateret. Således på Vadsøya fra 30. juni til 1. juli (egen iagttagelse). Længst blev en trækgæst i Röstlandet, nemlig fra 25. til 28. juni (Michaelsen 1979).

Fig. 2 viser iagttagelsernes fordeling. Forårstrækket gjorde sig bemærket fra 27. maj til slutningen af juni. Eksemplarerne fra 25. til 28. juni, fra 26. til 27. juni samt fra 30. juni til 1. juli kan have været forsinkede forårstrækkere. Vanskelig er også indordningen af svømmesnepperne fra 3. og 4. juli. For deres vedkommende kan det muligvis have drejet sig om omkringstreffende fugle, men imidlertid også om tidlige efterårstrækkere. I alle tilfælde må individet 13. juli have været på efterårstræk.

Vintergæster blev konstateret 9. december 1864 og i januar 1866 i Oslofjorden samt 25. februar 1975 på Vadsøya/Varanger. Svømmesnepperne fra oktober 1853 og fra midten af september 1969 var ad. fugle. To, der blev skudt 9. december, var henholdsvis en han og en hun. En nedlagt 16. september i fjeldet ovenover Tredel/Larvik (Sogn) viste sig at være en juv han; en skudt 16. november ved Gullholmen SW for Jeløy, en hun i første kalenderår. Også en fugl fra 15. oktober på Sauøy/Frøene var en han, en 2. juni i Saltal ved Rognan, en hun.

Thorshanen fra 30. juni og 1. juli 1976 opholdt sig ligesom en anden 16. juni 1973 i en dam på Vadsøya mellem mange Odinhøns.

Sverige

I Sverige er Thorshanen meget sjælden træk-gæst, overvejende ved kysterne, og tillige lejlighedsvis vintergæst.

Såvidt det fremgår af offentliggjort materiale, er denne svømmesnepe iagttaget mindst 57 gange siden 1854. Nøjagtige data omhandler 49 individer (Fig. 2).

Alene i Skåne er der konstateret 20 individer (Fig. 1). Med to undtagelser drejede det sig altid om enkeltfugle. To Thorshøns viste sig 16. juni ved Klubbstenarne (Risberg 1975), og et par blev set 7. juni NW for Kärkejaure i Torne Lappmark (Bauer 1981).

Kun i seks tilfælde rastede en svømmesnepe mere end én dag. Tre gange blev et eksemplar truffet to dage (november 1969, oktober 1979 og januar 1973), en gang tre dage (fra 29. september til 1. oktober 1973) ved Ottenby på Öland. Endnu længere rasttider er noteret to gange, nemlig en fra 29. januar til 10. februar 1973 ved Skillinge i Skåne og en fra 23. januar til 1. maj 1973 ved Ystad i Skåne (Högstedt et al. 1974). Med den sidste iagttagelse, som gentagne gange blev kontrolleret af flere ornithologer, foreligger et ægte bevis for overvintring. Den viser derudover, at bortflyvningen fandt sted i begyndelsen af maj og dokumenterede dermed forårstrækkets begyndelse.

Fugle på forårstræk blev endvidere iagttaget i tiden fra 9. maj til 16. juni. En 16. juli iagttaget træk-gæst kan anses for allerede at være på efterårstræk.

De eksemplarer, der er blevet set midt i december, i januar – først og fremmest i Skåne, og endnu 4. marts i Norrköping (Svensson 1978), hvortil også den allerede omtalte fugl fra Ystad kommer, kan regnes for vintergæster delvis endog som overvintrende.

I otte tilfælde blev træk-gæsterne betragtet som hunner, deraf en i begyndelsen af maj, tre i den første halvdel af juni, to i juli og to i begyndelsen af november. En 6./7. juni, en 20. august og en 9. november blev bestemt til hanner. Af særlig interesse er den fælles tilstedeværelse af både en han og en hun 7. juni NW for Kärkejaure, altså sandsynligvis en udparning for fuglene nåede yngleområdet.

To gange berettes der om optræden sammen

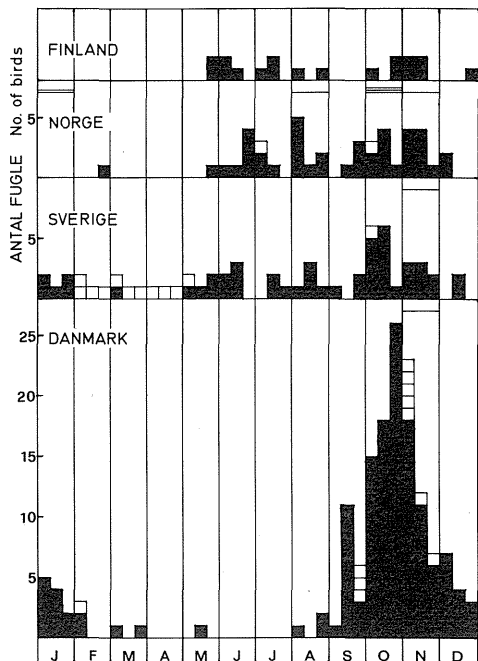

Fig. 2. Fordelingen af forekomsterne af Thorshøns i månedsdekader for hvert land. Førstedageeksemplarer er udfyldt, gengangere åbne felter. Observationer, for hvilke kun måneden er kendt, er angivet med en streg i den pågældende måned.

The distribution of the records of Red Phalaropes per decade for each country. First day records are filled, reobservations open squares. Records, for which only the month is known are shown with a line in the actual month.

med Odinhøns, nemlig 3. august i Foteviken i Skåne (Svensson 1967) og 6. juni i Norsjø i Västerbotten (Edin et al. 1973). Der er også tale om tilstedeværelse sammen med andre vadefugle som Alm. Ryler og Stenvendere *Arrenaria interpres*.

Thorshanens forekomst bliver to gange sat i forbindelse med særlige vejrforhold. Således tales der ved iagttagelsen 14. oktober 1968 i Hönö i Bohuslen om en SW-storm (Unger 1969), ved iagttagelsen 22. september 1969 i Påarp i Halland om en orkan (Jonasson et al. 1970).

Finland

Thorshanen er en yderst sjælden træk-gæst, der overvejende træffes ved Østersøkysten. Den er kun iagttaget én gang om vinteren som tilfældig gæst. Der foreligger 19 iagttagelser af 18 eksemplarer. Heraf ligger fire i tiden fra 1851

Tab. 1. Forekomsterne af Thorshøn i de fire lande i årene 1960 til 1980.
The records of Red Phalaropes in the four countries during the years 1960 to 1980.

	1960	-61	-62	-63	-64	-65	-66	-67	-68	-69	-70	-71	-72	-73	-74	-75	-76	-77	-78	-79	-80	Total
Danmark	1			8	2	5	1	2		8	5	21	2	5	2	1	4	6	6	7	4	90
Norge						2		1		4	2	1		3		2	4	1			1	21
Sverige	2		2		1	1			1	4			4	6	2	2	3	2		2	3	35
Finland						1		1	1	1		1				1	4			1	1	12
Total	3			10	2	9	2	4	2	17	7	23	6	14	4	6	15	9	6	10	9	158

til 1909, de øvrige er set fra 1956 til 1980. At denne svømmesnepe derudover endnu tidligere er blevet konstateret omend sjældent, især i den nordlige del af landet, kan man slutte ud fra angivelserne hos Nilsson (1858), Palmén (1876) og Hortling (1929). Det drejede sig altid om enkeltindivider. Om deres fordeling i landet giver Fig. 1 oplysning. Kun én blev to dage på rastepladsen og yderligere én fra 3. til 5. oktober ved Kirrisanta/Pori (Fig. 1).

Forekomsterne fra 22. maj til 11. juni må have været fugle på forårstræk, fuglene fra 5. juli til 16. november på efterårstræk. Som eneste vintergæst sås én 31. december 1979 ved Hammarland (Åland). Fordelingen af de iagttagne fugle på de enkelte månedsdekader samt gennemtrækkets højdepunkter fremgår af Fig. 2.

Af seks adultbestemte fugle blev tre fra 8./9. juni, 5. og 20. juli betegnet som hunner, én fra 1. august som en han. Én i hver af månederne oktober og december angives som juv.

Den 29. august bar et ad. eksemplar ved Pori/Yyteri vinterdragt (Soikkeli 1961). Den var sammen med ca. 500 andre vadefugle, en anden ved Jurmo blandt en flok Alm. Ryler (Hildén 1971).

I ét tilfælde (29. august) fulgte iagttagelsen efter en NW storm, der, som Soikkeli (1961) formoder, har slået fuglen ud af kurs fra Nordatlanten.

DISKUSSION

I de fire nordiske lande kendes i et tidsafsnit på ca. 150 år sammenlagt mere end 250 iagttagne, skudte eller dødfundne Thorshøn, af hvilke 250 var førstedagseksemplarer. Sammenstillingen fra årene 1960 til 1980 med 158 førstedagseksemplarer eller i gennemsnit 7,5 pr. år, viser variationen fra år til år (Tab. 1). Denne skyldes sikkert først og fremmest vejrforholdene (stormafdrift) og endvidere har an-

tallet af erfarne iagttagere, planmæssige iagttagelser og den stadige kontrol med egnede rastepladser betydning.

Af de 158 førstedagseksemplarer var 128 (81%) enkeltfugle, kun 30 (19%) forekom i grupper på 2-4, deraf fire (13%) i Sverige og 26 (87%) i Danmark.

En nøjagtig afgrænsning mellem forårs- og efterårstrækket er især i tidsrummet fra slutningen af juni til begyndelsen af juli ikke mulig. Det gælder også for begyndelsen af december i henseende til afgørelsen af, om det endnu var en efterårstrækgæst eller en vintergæst. For imidlertid at kunne gennemføre en tydelig markering og derefter at kunne sammenligne de enkelte årstidsperioder er fuglene fra 1. maj til 30. juni antaget for forårstrækkende, fuglene fra 1. juli til 30. september for efterårstrækkende og fuglene fra 1. december til 31. marts for vintergæster (Fig. 1 og Tab. 2). Opdelingen af førstedagseksemplarerne mellem de enkelte lande i de tre nævnte perioder og i månedsdekader viser tydelige forskelle (Fig. 1 og 2). Mens antallet af iagttagne fugle under efterårstrækket bliver større og større mod syd, er iagttagelserne under forårstrækket i højere grad at finde mod nord. Vintergæster er med få undtagelser næsten kun konstateret mod syd.

Forårstrækket begynder i den første majdekade, som eksemplerne fra Sverige og Danmark viser. Længere mod nord, i Finland og Norge, viser de første sig først ult. maj. I Sverige er gennemtrækket stærkest allerede med. juni, mens det først viser højdepunktet i Norge ult. juni. På denne tid foreligger der ingen iagttagelser fra Finland og Sverige. Alle udsagn om trækveje og trækmaal kan kun være hypoteser. Dette så meget mere, da der ikke foreligger fjernfund af ringmærkede Thorshøn, som kunne fortælle noget herom (Holgersen, Österlöf og Ruoho in litt., Salomonsen 1979). Alligevel må de konstaterede forårstrækgæster på

Tab. 2. Forekomsterne af Thorshøns (kun førstedagsfund) i de fire lande 1960-1980 opdelt på årstid.
The records of Red Phalaropes (only first day records) in the four countries 1960-1980 distributed on season.

	Forår <i>Spring</i> 1.5-30.6	Efterår <i>Autumn</i> 1.7-30.11	Vinter <i>Winter</i> 1.12-31.3	Total <i>Total</i>
Danmark	1	82	7	90
Norge	7	13	1	21
Sverige	9	20	6	35
Finland	4	7	1	12
Total <i>Total</i>	21	122	15	158
Middel <i>Mean</i>	1,0	5,8	0,7	7,5

grund af beliggenheden af deres findesteder og iagttagelsesdatoerne kunne tillade den slutning, at de fleste er på vej mod Svalbard som yngleområde. Det passer med den konstatering, at de første Thorshøns ankommer dertil 23. maj (Løvenskiöld 1964).

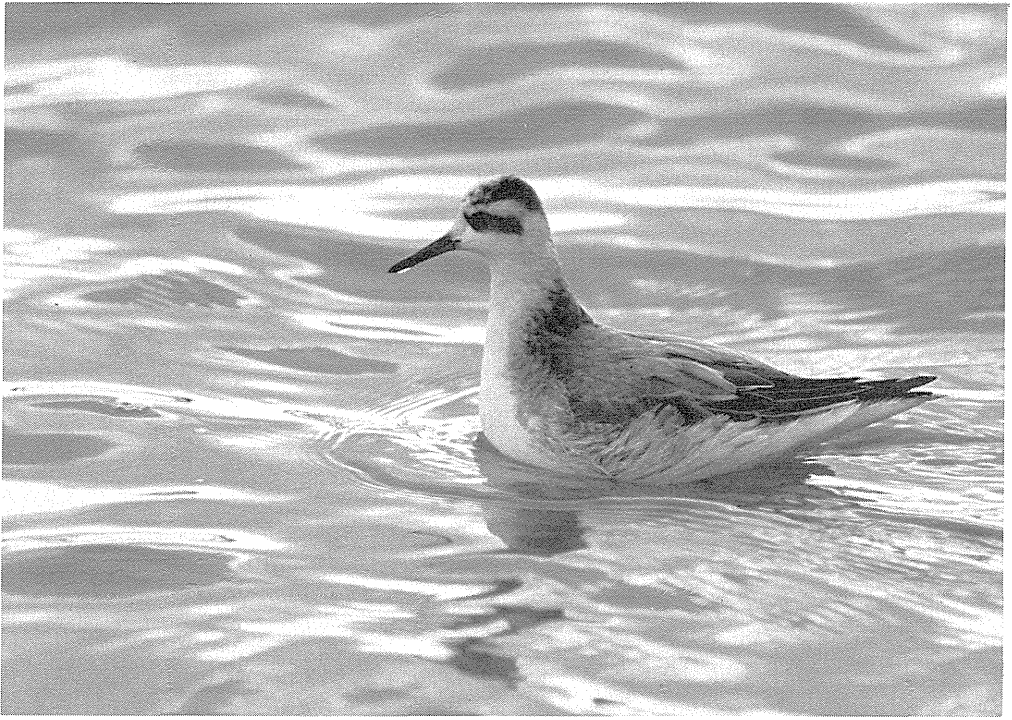
Da fuglene yngler på Svalbard i tiden fra 10. juni til 10. juli (Løvenskiöld 1964), kunne de i slutningen af juni i Norge konstatere gennemtrækkere måske endnu nå dette yngleområde i rette tid. Hvad angår svømmesnepper, der, som fuglene fra slutningen af juni i det nordligste Norge, raster i længere tid, er dette dog tvivlsomt. Det kan ikke udelukkes, at det for de sidstnævnte eksemplars vedkommende samt for fuglene i begyndelsen af juli ved Varangerfjord har drejet sig om omkringstrefjende fugle, der ikke skred til ynglen.

Thorshanens borttræk fra Svalbard foregår i den anden halvdel af juli til midten af august, delvist til den tredje uge af august (Løvenskiöld 1964). De fugle, som allerede i den første julidekade viste sig i Norge og Finland, kan måske have været meget tidlige borttrækkere. Da de første hunner ifølge Løvenskiöld (1964) trækker bort mellem 14. og 20. juli, er de seks øvrige kendte julifugle, som blev set i 2. og 3. dekade, i alle tilfælde individer, som havde forladt yngleområdet. Det stemmer så meget bedre, som det for de fires vedkommende, nemlig fuglene fra 16., 19. og 24. juli fra Sverige og fra 20. juli fra Finland, blev konstateret, at de var hunner.

Sidst i august og i september koncentrerer forekomsterne i sydligere områder. Den påfaldende ophobning af Thorshøns fra 2. septemberdekade til ind i november ved Jyllands vestkyst tyder på en anden oprindelse. Deres antal er i forhold til det i de andre lande konstaterede uforholdsmæssigt højt. Det kan i det

mindste for en dels vedkommende dreje sig om fugle, der er kommet ud af kurs efter opbrud fra yngleområderne i Island og NØ-Grønland eller endog længere vestpå. Under borttrækket mod vinterkvarteret kan de være blevet slået ud af kurs af storme fra overvejende vestlige retninger.

I Sydland er det blevet konstateret, at de første hunner forlod landet allerede 8. juli, og hannerne 18. i samme måned. Ungerne fulgte efter som de sidste og blev sidst set 4. august (Gillandt 1974). Thorshøns fra NØ-Grønland har senest midt i august sammen med ungfuglene forladt yngleområdet og træffes på havet fra ult. august til ult. september, enkelte individer endog endnu i oktober og november (Salomonsen 1950-51, 1967). Det er derfor absolut muligt, at nogle af disse borttrækkere allerede i september er blevet slået ud af kurs af storme over Nordatlanten. I Skandinavien og Finland nås sammenlagt det højeste antal af konstaterede førstedagseksemplarer i den 2. dekade af oktober med 28; i den 3. endog med 30 og i den 1. novemberdekade med 27, hvilket kan sættes i forbindelse med de på denne tid fremherskende storme først og fremmest fra vestlige retninger. Således bliver der da også i mange rapporter fra Danmark, hvortil der allerede er blevet henvist, gjort opmærksom på iagttagelserne af Thorshøns under stormfulde vejrforhold især i oktober. Det samme gælder, omend i mindre omfang, for det sydlige Sverige og Norge. Men mens der her med henholdsvis fem eksemplarer i den 2. dekade af oktober kun kan noteres en ringere stigning, blev højdepunktet i det samme tidsafsnit nået med 18, i den 3. dekade endog med 26 iagttagne Thorshøns i Danmark (Fig. 2). Dette kan kun forklares ved tilkomsten af afdriftede fugle, hvilket bekræftes af den konsta-

Thorshanen er en meget sjælden vintergæst i de skandinaviske lande. Her det mest aktuelle tilfælde – en ungfugl i første vinterdragt i Gilleleje Havn februar 1983. Foto: Jens Bruun.

tering, at det overvejende drejer sig om iagttagelser ved vestkysten, og at også alle eksemplarer, som forekom i grupper i Danmark (87% af alle iagttagne) var at finde her (cf. Fig. 1).

Betegnende er det, at der efter en meget stormfuld vejr-situation i oktober 1963 ved Blåvandshuk viste sig mindst syv førstedagseksemplarer, og cirka på samme tid viste der sig endog 11 individer ved Helgoland. Omfanget af afdrifter illustreres af beretninger fra vestkysterne af Irland og Storbritannien. Bedst kendt er den fra september 1960 med henimod 1000 Thorshøns først og fremmest ved Scillyøerne (Bannerman 1961).

Da antallet af de årligt i Skandinavien og Finland iagttagne Thorshøns er meget ringe, er det absolut muligt, at hovedborttrækvejen fra Svalbard ikke forløber i sydlig, men derimod i begyndelsen i sydvestlig retning, langt borte langs den skandinaviske Nordatlantehavskyst og uregistreret for iagttagelser fra land. Denne hypotetiske trækvej angives også af Lippens & Wille (1972).

Thorshøns, som er iagttaget så sent som i begyndelsen af december og overvejende i den

sydlige del af Skandinavien, kan i enkelte tilfælde endnu have været forsinkede gennemtrækkere. Man vil imidlertid i alle tilfælde kunne betegne dem som vintergæster. Herfor taler rasteopholdets længde som hos eksemplarerne fra Skillinge i Skåne, Västkinde på Gotland og Neksø på Bornholm.

Disse vintergæster opholdt sig først og fremmest der, hvor der i beskyttede havbugter og fjorde (som ved Oslo) var sikret egnet næring. Forekomsten af en fugl 25. februar 1975 i Varangerfjorden i Nordnorge lader formode, at Thorshøns kan overleve selv på høje breddegrader.

Hvordan det videre træk forløber udenfor det behandlede område, er hidtil ikke blevet udforsket. Selv Svalbard-fuglenes nøjagtige vinterophold er endnu mere eller mindre ukendt (Løvenskiöld 1964), men det må ligge i Atlanterhavet i området ved den afrikanske kyst (Holmes 1939, Stanford 1953) og/eller i Det arabiske Hav (Meinertzhagen 1925, 1937, Low 1937).

Om forskelle i kønnenes træktid findes der udover hos Christensen (1956) kun meget få

angivelser. Det er ganske vist forståeligt for efterårstrækkets vedkommende på grund af vanskeligheden ved den feltornithologiske adskillelse, men ikke for den tid i hvilken fuglene er i pragtdragt. Kønnen blev konstateret i følgende tilfælde: I maj en hun, ingen hanner; i juni fem hunner og en han; i juli fire hunner og ingen hanner; i august derimod to hanner og ingen hunner.

Omend de få angivelser intet bevis kan bringe, så taler de dog ikke imod, at hunnerne trækker tidligst mod yngleområdet, og at de også forlader det først.

Med hensyn til ankomsten af udparrede Thorshøns til yngleområdet (Höhn 1965, Bengtson 1968), kan parret fra Torne Lappmark og de to eksemplarer fra Klubbstenarna i Gästrikland tyde på udparring allerede under forårstrækket, skønt det ganske vist for de sidste vedkommende kun formodes, at det drejede sig om en han og en hun.

Om andelen af ungfugle i forhold til ad. fugle er der intet bekendt udover konstateringen hos Christensen (1956) af, at der i Danmark er blevet nedlagt flere juv. end ad. fugle. Det må dog formodes at ungfugle er i stærk overvægt i de sene efterårsmåneder og blandt vinteragttagelserne.

ENGLISH SUMMARY

The occurrence of Red Phalarope *Phalaropus fulicarius* in Denmark, Norway, Sweden and Finland

Up to 1980, 142 Red Phalaropes have been recorded in Denmark, 41 in Norway, 49 in Sweden and 18 in Finland, viz. altogether 250 birds (Fig. 1). In spring most are recorded from ult. May to ult. June in northern Scandinavia, while in autumn most are recorded from pri. October to med. November in the southern parts of Scandinavia, especially at the west coast of Denmark (Figs. 1 and 2).

Since 1960 an annual average of slightly more than seven individuals have been recorded (Tab. 1 og 2). The variation from zero to 23 in one year is mainly attributed to weather conditions, i.e. occurrence of strong westerly storms in autumn.

Only few winter visitors are recorded, most of them in the southernmost areas. One of these stayed from 23 January until 1 May in southernmost Sweden.

Most spring and early autumn migrants are supposed to originate from the Svalbard population, while the influx of birds during October and November in connection with westerly gales, may include birds from the Iceland/Nearctic breeding populations having been wind-drifted from the North Atlantic.

LITTERATUR

- Andersen, B. A. 1968: Nye funn av polarsvømmesnipe. – Fauna 21: 64-65.
- Andersen-Harild, P. & E. Kramshøj 1968: Virksomheden ved Blåvand Fuglestation efteråret 1965. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 62: 191-204.
- Bannerman, D. A. 1961: The Birds of the British Isles. Vol. 9. – Edinburgh & London.
- Bauer, C.-A. 1981: Sällsynta fåglar i Sverige 1979. – Vår Fågelvärld 40: 57-61.
- Bengtson, S.-A. 1968: Breeding behaviour of the Grey Phalarope in West-Spitzbergen. – Vår Fågelvärld 27: 1-11.
- Bentz, P.-G. 1979: Rapport fra NNSK's virksomhet 1978. – Vår Fuglefauna 2: 171-175.
- Bergman, G. 1968: Lintutietoja eri puolilta maata. – Ornis Fennica 45: 69-70.
- Bruun, J.B., J. R. Jacobsen, E. Kramshøj & B. P. Nielsen 1972: Rapport fra sjældenhedsudvalget for 1971. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 66: 123-131.
- Christensen, N. H. 1956: Odinshanens (*Phalaropus lobatus* (L)) og Thorshanens (*Phalaropus fulicarius* (L)) forekomst i Danmark. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 50: 191-206.
- Christoffersen, A. K. 1968-70: Iagttagelser. – Danske Fugle 6: 56.
- Christoffersen, B. 1961: Thorshane ved Blåvandsbuk. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 55: 102-103.
- Collett, R. 1872: Remarks on the Ornithology of Northern Norway. – Forhandl. i Vidensk. Selsk. i Christiania 1873: 189-309.
- Collett, R. & Ø. Olsen 1947-49: Norges Fugle. Bd. 3. – Kristiania.
- Curry-Lindahl, K. 1963: Våra Fåglar i Norden. Bd. 4. – Stockholm.
- Dybbro, T. 1978: Oversigt over Danmarks Fugle. – Dansk Ornithologisk Forening, København.
- Dyck, J., J.R. Jacobsen, E. Kramshøj & J. Rabøl 1970: Rapport fra sjældenhedsudvalget med oversigt over godkendte forekomster 1965-69. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 64: 126-151.
- Edin, G., U. Lerner, P. Ljunglöf & K. Sjöberg 1973: Fågelrapporter Västerbotten 1969-72. – Vår Fågelvärld 32: 301-303.
- Génsbøl, B. red. 1973: Bornholms Fugle. – København.
- Gillandt, L. 1974: Beobachtungen an einer Thorshühnchen-Population in Südwest-Island. – Abh. Verh. naturwiss. Ver. Hamburg (NF 17): 55-83.
- Golles, B. 1971: Thorshane (*Phalaropus fulicarius*) ved Sønderborg. – Danske Fugle 7: 163.
- Grastveit, J. 1975: Kibymyra og Vadsøya. – Lappmeisen: 4-9.
- von Haartman, L., O. Hildén, P. Linkola, P. Suomalainen, P. & P. Tenovu 1963-66: Pohjolan Linnut varikuvini. – Helsinki.
- Haftorn, S. 1971: Norges Fugler. – Oslo, Bergen, Tromsø.

- Hedgren, S. 1981: Sällsynta fåglar i Sverige 1980. – Vår Fågelvärld 40: 491-500.
- Hildén, O. 1969: Lintuharvinaisuksia eri puolilta maata. – *Ornis Fennica* 46: 35-36.
- Hildén, O. 1971: Activities of Finish bird stations. – *Ornis Fennica* 48: 125-130.
- Högstedt, G., H. Källander & B. Persson 1971: Fågelrapporter Skåne 1970. – Vår Fågelvärld 31: 57-58.
- Högstedt, G., H. Källander & M. Sylvén 1974: Fågelrapporter Skåne 1972. – Vår Fågelvärld 33: 70-72.
- Högstedt, G., H. Källander & M. Sylvén 1976: Fågelrapporter Skåne 1974. – Vår Fågelvärld 35: 68-71.
- Högström, S. 1970: Fågelrapporter Gotland 1969. – Vår Fågelvärld 29: 314-315.
- Högström, S. 1975: Fågelrapporter Gotland 1973. – Vår Fågelvärld 34: 94-95.
- Höhn, R.O. 1965: Die Wassertreter (*Phalaropodidae*). – Die Neue Brehm-Bücherei. Bd. 349. Stuttgart.
- Holgersen, H. 1951-54: Bird notes and news 1950. – *Sterna* 1: 1-10.
- Holmes, P.F. 1939: On the winter Distribution of Phalaropes. – *Ibis* 14 (3): 329-342.
- Hortling, I. 1929: Ornitologisk Handbok. – Helsingfors.
- Jacobsen, J. R., B. P. Nielsen & J. Rabøl 1971: Rapport fra Sjældenhedsudvalget for 1970. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 65: 133-139.
- Jonasson, T., R. Svedberg & U. Unger 1970: Fågelrapporter Västskusten 1969. – Vår Fågelvärld 29: 234-237.
- Jonasson, T., R. Svedberg & U. Unger 1975: Fågelrapporter Västskusten 1973. – Vår Fågelvärld 34: 84-86.
- Kalske, T. 1957: Isovesipääsky *Phalaropus fulicarius*(L) Turussa. – *Ornis Fennica* 34: 112.
- Kjærbølling, N. 1852: Danmarks Fugle. – København.
- Lippens, L. & H. Wille 1972: Atlas des Oiseaux de Belgique et d'Europe Occidentale. – Tielt.
- Løvenskiöld, H.L. 1964: Avifauna Svalbardensis. – Oslo.
- Low, G.C. 1937: Grey and Red-necked Phalaropes in Arabian Sea. – *Ibis* 14 (1): 866.
- Lundberg, S. 1974: Fågelrapporter Norbottens län/Lule lappmark 1973. – Vår Fågelvärld 33: 313-314.
- Malmquist, G. 1974: Fågelrapporter Ångermanland 1973. – Vår Fågelvärld 33: 304-306.
- Markgren, M. 1956: Brednäbbad simsnäppa (*Phalaropus fulicarius*) och smalnäbbad simsnäppa (*P. lobatus*) samtidigt observerade vid Sjölund. – Vår Fågelvärld 15: 127-128.
- Meinertzhagen, R. 1925: On the Distribution of the Phalaropes. – *Ibis* 12 (1): 325-344.
- Meinertzhagen, R. 1937: Grey- and Red-necked Phalaropes in Arabian Sea. – *Ibis* 14 (1): 667.
- Meyer, R., G. Numme, T. & A. Lindøe 1970: Smånotiser. – *Sterna* 9: 191.
- Michaelsen, J. & R. Syvertsen 1971: Virksomheten ved Store Færder ornitologiske Stasjon 1962-1968. – *Sterna* 10: 1-30.
- Michaelsen, J. 1979: Rapport fra NNSK's virksomhet mai 1976-1977. – Vår Fuglefauna 2: 54-61.
- Mikkola, K. 1978: RK: n hyväksymät vuoden 1976 harvinaisuushavainnot. – *Lintumies* 13: 58-67.
- Mikkola, K. 1979: RK: n hyväksymät vuoden 1975 harvinaisuushavainnot. – *Lintumies* 14: 124-136.
- Mikkola, K. 1979: RK: n hyväksymät vuoden 1978 harvinaisuushavainnot. – *Lintumies* 14: 153-160.
- Mikkola, K. 1980: RK: n hyväksymät vuoden 1979 harvinaisuushavainnot. – *Lintumies* 15: 163-173.
- Mikkola, K. 1981: RK: n hyväksymät vuoden 1980 harvinaisuushavainnot. – *Lintumies* 16: 159-167.
- Møller, A. P. red. 1978: Nordjyllands Fugle. – Klampenborg.
- Nilsson, S. 1858: Skandinavisk Fauna. Bd. 2. – Lund.
- Noer, H. & B.M. Sørensen 1974: Forekomsten af stormfugle *Procellariae*, Thorshane *Phalaropus fulicarius* og Sabinemåge *Xema sabini* ved Blåvandshuk 1963-71. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 68: 15-24.
- Numme, G. 1981: Sjældne fugler i Norge i 1980. – Vår Fuglefauna 4: 266-269.
- Pässler, W. 1853: Schrader's Beobachtungen über die Vögel Lapplands. – Journ. f. Orn. 1: 240-260.
- Palmén, J. A. 1876: Über die Zugstraßen der Vögel. – Leipzig.
- Persson, F. 1926: Fågellivet vid Skälderviken med särskild hänsyn till des västra sida. – Fauna och Flora 21: 261.
- Persson, F. 1928: Kullaspetsens häck- och träckfåglar. – Fauna och Flora 23: 84.
- Payne, H.C. & A.F.R. Wollaston 1897/98: A walk across Lapland. – The Zoologist 1897: 498 & 1898: 26 & 84.
- Randa, R. 1976: Faunistisk rapport fra Finnmark 1967-1974. – *Sterna* 15: 19-22.
- Ree, V. 1974: Mindre vanlig forekommende fuglearter på og ved Jeløy i Østfold. – Fauna 27: 92.
- Ree, V. 1974: Innlandsfunn av Vannrikse, *Rallus aquaticus* og Polarsvømmesnipe, *Phalaropus fulicarius*. – Fauna 27: 93.
- Ree, V. 1980: Rapport fra NSKF's virksomhet 1979. – Vår Fuglefauna 3: 245-266.
- Reeh, R.H. 1948: Iagttagelse af Thorshane *Phalaropus fulicarius* (L). – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 42: 111-112.
- Risberg, L. 1975: Fågelrapporter Gästrikland 1974. – Vår Fågelvärld 34: 237-238.
- Roos, G. 1970: Notiser från Falsterbo fågelstation år 1965. – Vår Fågelvärld 29: 90-98.
- Salomonsen, F. 1950-51: The birds of Greenland. – København.
- Salomonsen, F. 1967: Fuglene på Grønland. – København.

- Salomonsen, F. 1979: Fra Zoologisk Museum XXV. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 73: 191-206.
- Schiemann, H. 1965: Über das Vorkommen der Wasserretreter (*Phalaropodidae*) in Schleswig-Holstein und Hamburg. – Corax 1: 38-50.
- Schiemann, H. 1980: Wilsonwasserrtreter (*Phalaropus tricolor*) in Europa und Nordafrika. – Die Vogelwarte 30: 260-268.
- Sillehoved, S. P. 1966: Spredte iagttagelser. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 60: 202.
- Soikkeli, M. 1961: Isovesipääsky (*Phalaropus fulicarius*) Porin Yyterissä 1959. – Ornis Fennica 38: 43.
- Sommerfeldt, C. 1867: List of Birds noticed in East Finmark, with a few short remarks respecting some of them. – The Zoologist 15: 699, n. 87, 770, nr. 54.
- Stanford, W.P. 1953: Winter Distribution on the Grey Phalarope *Phalaropus fulicarius*. – Ibis 95: 483-491.
- Svanberg, P.O. 1938: Iakttagelser av sällsynta fåglar. – Fauna och Flora 33: 244-245.
- Svensson, S. 1967: Fågelrapport från Skåne 1960-1965. – Vår Fågelvärld 26: 180-185.
- Svensson, L. 1976: Sällsynta fåglar i Sverige 1975. – Vår Fågelvärld 35: 328-334.
- Svensson, L. 1978: Sällsynta fåglar i Sverige 1976. – Vår Fågelvärld 37: 73-80.
- Svensson, L. 1978: Sveriges fåglar, – Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm.
- Thelle, T. & B. Netterström 1971: Vadefugleoptælinger i Vadehavet i juli og august 1969. – Dansk orn. Foren. Tidsskr. 65: 164-172.
- Tolstoy, A. 1961: Verksamheten vid Ottenby fågelstation 1960. – Vår Fågelvärld 20: 318-330.
- Thorsen, T. 1978: Faunistisk rapport fra Rogaland 1970-1974. – Vår Fuglefauna 1: 115-118.
- Unger, U. 1960: Fågelobservationer på västkusten mellan Varberg och Falkenberg 1960. – Vår Fågelvärld 20: 342-343.
- Unger, U. 1969: Fågelrapporter Västkusten 1963-1968. – Vår Fågelvärld 28: 283-286.
- Unger, U. 1979: Sällsynta fåglar i Sverige 1977. – Vår Fågelvärld 38: 39-46.
- Waldenström, A. 1975: Fågelrapporter Öland 1973. – Vår Fågelvärld 34: 92-93.

Forfatterens adresse:
Kirchenstr. 15, D-7988 Wangen im Allgäu 4, BRD.

THE AMERICAN ORNITHOLOGISTS' UNION

LOCAL COMMITTEE ON ARRANGEMENTS

Centennial meeting (25 September – 1 October 1983)

Chairman: Lester L. Short
Treasurer: Robert W. Dickerman
American Museum of Natural History
Central Park West at 79th Street
New York, New York 10024 U.S.A.

Sponsoring Organizations
American Museum of Natural History
The Linnaen Society of New York
The National Audubon Society
The New York Zoological Society

The American Ornithologists' Union announces its Centennial Meeting to be held at the American Museum of Natural History in New York, 25 September – 1 October 1983. There will be a special Centennial Day with a Symposium, plus varied scientific and social events to mark the occasion of its founding, in late September 1983, at the American Museum of Natural History. The Union especially would welcome attendance and participation by members of our sister ornithological societies all over the world. For further information contact the Local Committee Chairman, Lester L. Short, at the American Museum of Natural History, New York, New York 10024, USA, or the Scientific Program Committee Chairman, George Barrowclough, at the same address.